

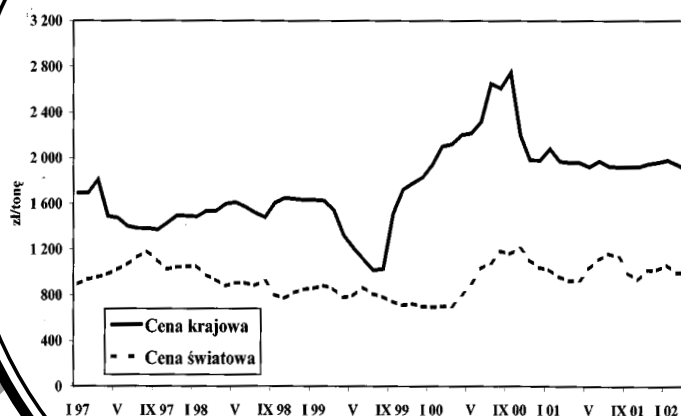
RYNEK CUKRU

stan i perspektywy

ISSN 1231-2630

ANALIZY
RYNKOWE

Światowe i krajowe ceny cukru białego
w latach 1997-2002

MAJ 2002

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
 - II. Sytuacja na rynku światowym – *Z. Smoleński, Ł. Chudoba*
 - III. Produkcja buraków cukrowych – *Ł. Chudoba*
 - IV. Stan przemysłu cukrowniczego – *Ł. Chudoba*
 - V. Zużycie cukru – *Z. Smoleński, P. Szajner*
 - VI. Handel wewnętrzny – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
 - VII. Handel zagraniczny – *J. Nowak, P. Szajner*
 - VIII. Interwencja na rynku cukru – *J. Nowak*
 - IX. Inne środki słodzące – *P. Szajner, Ł. Chudoba*
- Artykuł specjalny: Koszty produkcji cukru w kampanii 2001/2002 – *Ł. Chudoba*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

dr Łucja Chudoba

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 415

mgr inż. Piotr Szajner

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr inż. Janina Nowak

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 661-70-83

mgr inż. Teresa Zdziarska

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 7.05.2002 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w grudniu 2002 r.

REASUMPCJA

W kampanii 2001/02 wyprodukowano 1540 tys. ton cukru (w przeliczeniu na cukier biały), to jest o ok. 23% mniej niż rok wcześniej. Do przetworu na cukier wykorzystano buraki cukrowe zebrane w ilości 11,4 mln ton z powierzchni 317 tys. ha (dane GUS). Plony buraków cukrowych wyniosły 35,8 t/ha (wobec 37,7 t/ha – średnio w latach 1999-2000), a wydajność cukru z buraków cukrowych – 13,68% (wobec 14,04% – średnio w 5 poprzednich kampaniach). Liczba plantatorów buraków cukrowych zmniejszyła się w 2001 r. do 99,4 tysięcy ze 112 tysięcy w 2000 r. i 137 tysięcy w 1999 r. Przeciętna powierzchnia plantacji wzrosła w 2001 r. do 3,19 ha wobec 2,98 ha w 2000 r. i 2,71 ha w 1999 r.

Średnia w kraju cena skupu buraków cukrowych wzrosła w 2001 r. (w stosunku do roku poprzedniego) o 9,1%, tj. w większym stopniu niż inflacja. Wzrost ten w dużej części zrekompensował plantatorom spadek plonów i zapewnił przychód brutto z hektara tej uprawy na poziomie niewiele niższym od ubiegłorocznego.

Przeciętna rentowność przemysłu cukrowniczego utrzymała się w 2001 r. na poziomie dobrym, aczkolwiek niższym od osiągniętego w 2000 r. Zysk brutto w relacji do

przychodów z całokształtu działalności wyniósł 7,2%, a zysk netto 5,2%, podczas gdy w 2000 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio 8,4% i 6,7%. Przyczyną była spadkowa tendencja cen zbytu cukru wyprodukowanego w kampanii 2000/01 oraz wzrost kosztów produkcji cukru w kampanii 2001/02. Ceny zbytu cukru utrzymywały się na poziomie nie wyższym od urzędowej ceny minimalnej. Przy przeciętnie niemałej rentowności, ponad 20% przedsiębiorstw branży cukrowniczej nie osiągnęło w 2001 r. zysku netto. W marcu 2002 r. ogłoszono upadłość jednej cukrowni – spółki akcyjnej Skarbu Państwa.

Na krajowym rynku cukru już od dwóch sezonów (2000/01 i 2001/02) występuje przewaga podaży cukru nad popytem (tab. 1). Głównie w wyniku gromadzenia się nadwyżek cukru C, przewłaszczanego od cukrowni przez wierzycieli, na podstawie wyroków sądowych. Zjawisko przewłaszczania cukru C rozwija się na zasadzie spirali. Każde kolejne przewłaszczanie cukru C powoduje zwiększenie podaży na rynku krajowym ponad kwotę A i przyczynia się do obniżania cen zbytu.

Popyt krajowy na cukier jest stabilny. Występuje minimalna elastyczność cenowa popytu. Wahania cen detalicznych w granicach 2,50–3,50 zł/kg

przyczyniają się w skali roku do wzrostu lub spadku popytu o ok. 1%. Spożycie cukru w gospodarstwach domowych w 2001 r. utrzymało się na poziomie 850 tys. ton, a łączna konsumpcja cukru z uwzględnieniem zbiorowego żywienia, podobnie jak w roku poprzednim wyniosła 935 tys. ton. Prawdopodobnie na tym samym poziomie utrzyma się w 2002 r. W minionym roku wzrosło natomiast zużycie cukru w przemyśle, głównie spożywczym – o 5–10 tys. ton, na skutek zwiększenia produkcji artykułów żywnościowych, przeznaczonych na eksport.

W 2001 r. eksportowano 295 tys. ton cukru białego oraz importowano 64 tys. ton. W eksporcie uzyskano przeciętną cenę 276,4 USD/t (fob), a za cukier importowany płacono 286,4 USD/t (cif). Równocześnie wywieziono za granicę ok. 100 tys. ton cukru zawartego w eksportowanych artykułach spożywczych. Część cukru, do produkcji wyrobów o dużej jego zawartości pochodziła z importu, a następnie była reeksportowana w wyrobach sprzedawanych za granicą. Równocześnie importowano ok. 70 tys. ton cukru w wyrobach spożywczych.

W ramach działań interwencyjnych ARR udzieliła poręczeń kredytowych 9 cukrowniom w 2001 r. oraz 1 cukrowni w roku bieżącym. Ponad

Tabela 1

Bilans cukru
w tys. ton

Wyszczególnienie	Sezony					
	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 przewidywania	2002/03 prognoza
Zapasy początkowe w dniu 1 października a)	216	269	315	175	245	224
Produkcja	2060	2063	1805	2013	1540	1600–1750
Import	10	12	51	45	60	60
Zużycie krajowe	1630	1590	1600	1600	1605	1600
Zmiana stanu rezerw (+) (-)	+20	+1	-11	+14	+14	+16
Eksport	407	440	385	402	30	60–210
Zapasy końcowe w dniu 30 września a)	269	315	175	245	224	240

a) Zapasy u producentów i w handlu.

Źródło: Dane GUS i szacunek autorów.

to w 2001 r. Agencja sprzedała pszczelarzom 14,3 tys. ton cukru po obniżonej cenie 1,50 zł/kg, na dokarmianie rodzin pszczelich.

Komisja Europejska zaproponowała 8 kandydującym państwom, dysponującym przemysłem cukrowniczym, kwoty produkcji cukru A i B o łącznej wysokości 2,9 mln ton w przeliczeniu na cukier biały, w tym ok. 2,79 mln ton kwoty A i ok. 0,11 mln ton kwoty B. Kraje kandydujące postulowały łączną kwotę produkcji cukru A i B w wysokości 3,5 mln ton.

Polsce zaproponowano ogółem 1665 tys. ton, z tego 1591 tys. ton kwoty A i 74 tys. ton kwoty B.

Według firmy F. O. Licht światowa produkcja cukru, w ekwiwalencie cukru surowego, w bieżącym sezonie wzrośnie do 135,9 mln ton, w porównaniu do 131,4 mln ton w sezonie poprzednim, tj. o 3,4%. Na rynku międzynarodowym od ponad 4 lat utrzymuje się duża przewaga podaży eksportowej nad popytem importowym i ceny cukru utrzymują się na niskim poziomie. W 2001 r. ceny cukru białe-

go kształtowały się w granicach 226-279 USD/t, a cukru surowego 157-235 USD/t. Począwszy od sierpnia 2001 r. notowana jest znaczna różnica między cenami cukru surowego i białego, wynosząca 70-90 USD/t, wskazująca na pogłębienie się względnego niedoboru podaży cukru białego w porównaniu z podażą cukru surowego. Nie można jednak oczekiwać wzrostu cen cukru białego, z uwagi na utrzymywanie się bardzo dużych zapasów końcowych – zarówno cukru białego jak i surowego, łącznie stanowiących prawie połowę światowego spożycia.

SUMMARY

Sugar production in the 2001/02 campaign was down by 23% as compared to the previous season and totalled 1540 thousand tons in terms of white sugar. Sugar beet crops totalled 11,4 mill tons harvested from the area of 317 thousand ha (CSO data). Sugar beet yields totalled 35,8 t/ha (37,7 t/ha in average for 1996–2000) and sugar yield 13,68% (14,0% in average for the last five seasons). The number of sugar beet producers declined from 112,0 thousand in the year 2000 to 99,4 thousand in the year 2001. Average size of a sugar beet plantation increased to 3,19 ha versus 2,98 and 2,71 ha in the years 2000 and 1999 respectively.

Average procurement price of sugar beet in the year 2001 increased by 9,1%, which exceeded the inflation rate. The price growth partially compensated the producers for the losses incurred due to lower yields and assured gross revenue at the level slightly below the last season's record.

Average profitability of sugar industry in the year 2001 still kept a reasonable level but lower than achieved in the year 2000. Gross and net profit in relation to the revenue totalled respectively 7,2 and 5,2%, while in the previous year these ratios amounted to respectively 8,4 and 6,7%. A downward shift in the sale prices of sugar produced in 2000/01 campaign and

a rise in production costs in the 2001/02 campaign were the main causes of this decline. The sale prices of sugar exceeded the level of minimum prices set by the government. Having reasonable average level of profitability more than 20% of the companies in sugar sector did not generated profit at net level. In March 2002 one of sugar plants (a joint stock company of the State Treasury) have announced bankruptcy.

Reflecting accumulation of sugar surpluses of quota C overtaken from sugar plants by their creditors, domestic sugar market has been dominated with excessive supplies since two seasons (see Table 1). The case of overtaking sugar of quota C is developing spirally. Every consecutive procedure of overtaking results in increase of the supply on domestic market over quota A and pushes sugar prices down.

Domestic demand for sugar is relatively stable. There is a slight price elasticity of the demand. Fluctuations of retail prices ranging from 2,50 to 3,50 PLN/kg lead to increase or decline in demand by 1% per annum. Sugar consumption at households in the year 2001 reminded unchanged at the level of 850 thousand tons. Total sugar consumption (taking into account catering) similarly to the previous year totalled 935 thousand tons and is expected to remind close in the

year 2002. Reflecting increase in the production of food products for exports, industrial uses of sugar (mainly in food industry) increased by some 5–10 thousand tons.

Within the 2001 intervention framework the Agricultural Market Agency (AMA) granted 9 sugar plants with credit warranties. This year only 1 sugar plant receive such warranty. Moreover the AMA sold 14,3 thousand tons of sugar to bee-keepers at lowered price of 1,5 PLN/kg.

The EU Commission proposed for 8 candidate countries with developed sugar industry production quotas A and B of 2,9 mill tons in terms of white sugar, including 2,79 mill tons for quota A and 0,11 mill tons of quota B. The candidate countries requested for total A and B quota of 3,5 mill tons. The Commission allocated 1665 thousand tons of the A and B quota for Poland (1591 thousand tons of A quota and 74 thousand tons of quota B).

According to the FO Licht world sugar production in the current season is expected to increase by 3,4% to 135,9 mill tons (in terms of raw sugar) versus 131,4 mill tons previously. International markets are strongly dominated with excessive supplies since four years, which keeps the prices at a low level. The price of white sugar in the year 2001 fluctu-

Table 1

Sugar balance sheet ('000 t)

Item	Seasons					
	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 estimation	2002/03 forecast
Beginning stocks as of 1st October a)	216	269	315	175	245	224
Production	2060	2063	1805	2013	1540	1600–1750
Import	10	12	51	45	60	60
Domestic use	1630	1590	1600	1600	1605	1600
Changes in stocks (+) (-)	+20	+1	-11	+14	+14	+16
Export	407	440	385	402	30	60–210
Ending stocks as of 30th September a)	269	315	175	245	224	240

a) Stocks at producers and in trade.

Source: CSO and the authors' estimations.

ated from 226 to 279 USD/t, while raw sugar prices ranged from 157 to 235 USD/t. Since August 2001 a large premium (ranging at some 70–90 USD/t) of the prices of white sugar over the

prices of raw sugar has been observed. Such premium indicates deepening shortages of white sugar as compared to the supplies of raw sugar. However the world stocks of white

and raw sugar this season reach exceptionally high level almost 50% of total use. Taking this into consideration further rise in white sugar prices is unlikely to occur.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek mięsa /22/ • maj 2002,
2. Rynek zbóż /22/ • czerwiec 2002,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /15/ • czerwiec 2002,
4. Rynek rzepaku /21/ • czerwiec 2002,
5. Rynek owoców i warzyw /20/ • lipiec 2002,
6. Rynek ziemi rolniczej /5/ • październik 2002,
7. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /22/ • październik 2002,
8. Rynek pasz /12/ • październik 2002,
9. Rynek drobiu i jaj /22/ • październik 2002,
10. Rynek mleka /23/ • październik 2002,
11. Rynek ziemniaka /22/ • listopad 2002,
12. Rynek cukru /22/ • grudzień 2002,
13. Popyt na żywność /3/ • grudzień 2002.

Prenumerata roczna Analizy (2 zeszyty) wynosi 32 zł.
Cena zeszytu: w edycji wiosennej – 15 zł, w edycji jesiennej – 17 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
